

Wyrok z dnia 6 lutego 2002 r.

III RN 208/00

**Postępowanie w sprawie weryfikacji uprawnień kombatanckich, przeprowadzane na podstawie art. 25 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatan-
tach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu
powojennego (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950 ze zm.) oraz prze-
pisów rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 1997 r. w
sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach dotyczących
pozbawienia i przywrócenia uprawnień kombatanckich oraz zasad przeprowa-
dzania weryfikacji tych uprawnień (Dz.U. Nr 116, poz. 745) może być prowadzo-
ne także po śmierci osoby, której uprawnień kombatanckich postępowanie do-
tyczy. W takim przypadku stroną postępowania weryfikacyjnego jest współmał-
żonek, który uzyskał po zmarłej osobie uprawnienia kombatanckie lub złożył
wniosek o ich przyznanie (art. 25 ust. 4-6 ustawy o kombatan-
tach oraz § 2 ust. 2
powołanego rozporządzenia).**

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Jerzy
Kwaśniewski, Andrzej Wasilewski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Ryszarda Wal-
czaka, po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2002 r. sprawy ze skargi Albiny M. na decyzję
Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w W. z dnia
26 lutego 1999 r. [...] w przedmiocie przyznania uprawnień dla wdowy, na skutek re-
wizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Naczelnego Sądu Admi-
nistracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Szczecinie z dnia 12 kwietnia 2000 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i oddalił skargę.

U z a s a d n i e

Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w W.
decyzją z dnia 26 lutego 1999 r. utrzymał w mocy swą uprzednio wydaną decyzję z

dnia 13 stycznia 1999 r. odmawiającą przyznania Albinie M. uprawnień wdowy po kombatancie. W uzasadnieniu tej decyzji Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych stwierdził, że w toku postępowania weryfikacyjnego ustalono, że zmarły mąż wnioskodawczyni – Józef M. pełnił służbę zawodową w strukturach informacji wojskowej, co – zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 4 lit. a oraz art. 25 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach i niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950) – przesądzało o tym, że nie mógł on korzystać z uprawnień kombatanckich, a w wypadku ich wcześniejszego przyznania, powinien być ich pozbawiony, o ile nie zostaną przedstawione dowody przeciwne, o których mowa w art. 21 ust. 3 pkt 1 i pkt 2 ustawy o kombatantach. Zatem, Albinie M., jako wdowie po kombatancie, przysługiwałyby uprawnienia pochodne w stosunku do uprawnień jej zmarłego męża – Józefa M. (art. 20 ust.3 ustawy o kombatantach), ale w tym celu musiałaby ona dowieść, że w rozpoznawanej sprawie miały miejsce okoliczności, o których mowa jest w art. 21 ust. 3 pkt 1 i pkt 2 ustawy o kombatantach. Tymczasem, w rozpoznawanej sprawie, wnioskodawczyni – Albina M. twierdzi wprawdzie, że jej zmarły mąż – Józef M. uzyskał uprawnienia kombatanckie z tytułu działalności w Ruchu Oporu w okresie od dnia 14 kwietnia 1944 r. do dnia 16 sierpnia 1944 r., ale twierdzenia tego nie poparła ona żadnymi dowodami wymaganymi stosownie do art. 21 ust. 3 pkt 1 i pkt 2 ustawy o kombatantach.

W wyniku skargi Albiny M. na powyższą decyzję, Naczelny Sąd Administracyjny-Ośrodek Zamiejscowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2000 r. [...] uchylił zaskarżoną decyzję Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w W. z dnia 26 lutego 1999 r. i poprzedzającą ją decyzję tego organu z dnia 13 stycznia 1999 r. W uzasadnieniu tego wyroku Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że: „Skoro nie żyjący kombatant posiadał uprawnienia oparte na tytule wskazanym w art. 1 ust. 2, art. 2 oraz art. 4 ustawy kombatanckiej i nie został ich pozbawiony za życia – po jego śmierci przysługują one wdowie (wdowcowi) z mocy prawa – tj. art. 20 ust. 3 ustawy kombatanckiej. Brak jest podstawy prawnej do weryfikacji uprawnień zmarłych kombatantów i przenoszenia rezultatów takiej weryfikacji na wdowy (wdowców)”.

Minister Sprawiedliwości pismem z dnia 5 grudnia 2000 r. [...] wniósł rewizję nadzwyczajną od powyższego wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Szczecinie z dnia 12 kwietnia 2000 r. [...], zarzucając temu wyro-

kowi rażące naruszenie art. 22 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.) oraz art. 20 ust. 3 i art. 25 ust. 2 pkt 1 lit. a w związku z art. 21 ust. 2 pkt 4 lit. a ustawy o kombatantach, a w konsekwencji na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy o NSA wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie skargi. W uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej podniesiono w szczególności, że w rozpoznawanej sprawie jest poza sporem, iż zmarły – Józef M. w okresie od października 1952 r. do 29 stycznia 1957 r. pełnił służbę wojskową w strukturach Informacji Wojskowej, a zatem spełniał przesłanki stanowiące podstawę pozbawienia go uprawnień kombatanckich (art. 25 ust. 2 pkt 1 lit. a oraz art. 21 ust. 2 pkt 4 lit. a ustawy o kombatantach). Natomiast skarżąca wdowa po kombatancie – Albina M., która jest osobą wywodzącą na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o kombatantach swe prawa pochodne w stosunku do uprawnień pierwotnych zmarłego męża – Józefa M., nie przedstawiła żadnych dowodów wymaganych stosownie do art. 21 ust. 3 pkt 1 i pkt 2 ustawy o kombatantach, które pozwalałyby na odstąpienie od decyzji o cofnięciu uprawnień kombatanckich jej zmarłemu mężowi z przyczyn wyżej określonych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest zasadna. Zasady prawne weryfikacji uprawnień kombatanckich określa art. 25 ustawy o kombatantach (w brzmieniu obowiązującym w 1999 r.) oraz rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 września 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach dotyczących pozbawienia i przywrócenia uprawnień kombatanckich oraz przeprowadzania weryfikacji tych uprawnień (Dz.U. Nr 116, poz. 745 – powoływane nadal jako rozporządzenie), które wydane zostało na podstawie art. 25 ust. 6 tej ustawy. Z przepisów tych jednoznacznie wynika, że w sytuacji, gdy osoba, której uprawnień kombatanckich dotyczy postępowanie weryfikacyjne, zmarła, stroną tego postępowania jest pozostała po niej współmałżonek, któremu – na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o kombatantach – przysługuje uprawnienie (uprawnienie pochodne) do korzystania z uprawnień kombatanckich po zmarłym współmałżonku (§ 2 oraz § 10 pkt 2 lit. b rozporządzenia). Oznacza to, że wyrażony w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego pogląd prawny, iż „brak jest podstawy prawnej do weryfikacji uprawnień zmarłych kombatantów i przenoszenia rezultatów takiej weryfikacji na

wdowy (wdowców)”, jest oczywiście niezgodny z obowiązującą ustawą o kombatantach i wydany na jej podstawie rozporządzeniem.

W rozpoznawanej sprawie jest poza sporem, że Józef M. w okresie od października 1952 r. do dnia 29 stycznia 1957 r. pełnił zawodową służbę wojskową w strukturach Informacji Wojskowej i na tej podstawie – zgodnie z dyspozycją art. 25 ust. 2 pkt 1 lit. a w związku z art. 21 ust. 2 pkt 4 lit. a ustawy o kombatantach (w brzmieniu obowiązującym w 1999 r.) – Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w W. decyzją z dnia 13 stycznia 1999 r. pozbawił go uprawnień kombatanckich. Jest również poza sporem, że Albina M. - wdowa po zmarłym Józefie M., która w dniu 1 lutego 1999 r. wystąpiła do Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w W. z wnioskiem o ponowne rozpoznanie sprawy o odmowie przyznania jej uprawnień kombatanckich po zmarłym mężu, powołując się na działalność zmarłego męża w Ruchu Oporu w okresie od dnia 14 kwietnia 1944 r. do dnia 16 sierpnia 1944 r., nie przedłożyła żadnych dowodów, wymaganych stosownie do dyspozycji art. 21 ust. 3 pkt 1 lub pkt 2 ustawy o kombatantach oraz § 10 pkt 2 lit. b (*in fine*) rozporządzenia, które uzasadniałyby zmianę decyzji pozbawiającej jej zmarłego męża – Józefa M. uprawnień kombatanckich, co w konsekwencji przesądziło o tym, że Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w W. decyzją z dnia 26 lutego 1999 r. utrzymał w mocy swą uprzednią decyzję z dnia 13 stycznia 1999 r. o odmowie przyznania Albinie M. uprawnień przysługujących wdowie po kombatancie.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹⁵ KPC w związku z art.10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz.189 ze zm.) orzekł jak w sentencji.

=====